

*МАТЕРІАЛИ
VI Міжнародної науково-практичної
конференції*

**МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
XXI СТОЛІТТЯ**

Збірник тез доповідей

**м. Мукачєво, Україна
20-21 квітня 2023 року**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
MUKACHEVO STATE UNIVERSITY
ЛЬВІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ ІМЕНІ М.В.ЛИСЕНКА
LVIV NATIONAL MUSIC ACADEMY NAMED AFTER MYKOLA LYSENKO
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.СТЕФАНИКА
VASYL STEFANYK PRECARPATHIAN NATIONAL UNIVERSITY
ГУМАНІСТИЧНО-ПРИРОДНИЧИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЯНА ДЛУГОША В ЧЕНСТОХОВІ (РЕСПУБЛІКА ПОЛЬЩА)
JAN DLUGOSZ UNIVERSITY IN CZESTOCHOWA (POLAND)
ІНСТИТУТ СЛАВІСТИКИ ІМ. ЯНА СТАНІСЛАВА СЛОВАЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ НАУК
JAN STANISLAV INSTITUTE OF SLAVISTICS OF THE SLOVAK ACADEMY OF SCIENCES
ІНСТИТУТ МИСТЕЦТВ ІМ. БЕНІ ЕґРЕШІ (УГОРЩИНА)
BENI EHRESHI INSTITUTE OF ARTS (HUNGARY)

МАТЕРІАЛИ
VI Міжнародної науково-практичної
конференції

МИСТЕЦЬКА ОСВІТА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ
СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ
XXI СТОЛІТТЯ

Мукачево-2023

ЗМІСТ

Розділ 1

МИСТЕЦТВО І ОСОБИСТІТЬ: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ

Erik Kolesár, Ľudmila Kolesárová SKLADBY EUGENA SUCHOŇA PRE ŽIAKOV ZÁKLADNEJ UMELECKEJ ŠKOLY.....	11
Баяр Олександра Павлівна ТИПОЛОГІЯ І СПЕЦИФІКА ЕСТРАДНОГО ВОКАЛЬНОГО ВИКОНАВСТВА	14
Баяновська Марія Романівна МУЗИКА ЯК ДУХОВНО-МОРАЛЬНА Й ЕСТЕТИЧНА ЦІННІСТЬ У ЖИТТІ І ДІЯЛЬНОСТІ ОЛЕКСАНДРА ВАСИЛЬОВИЧА ДУХНОВИЧА	17
Булда Марина Володимирівна ОРИГІНАЛЬНИЙ ДИТЯЧИЙ РЕПЕРТУАР ДЛЯ АКОРДЕОНА ПОЛЬСЬКОГО КОМПОЗИТОРА АНДЖЕЯ КШАНОВСЬКОГО	23
Габель Оксана Іванівна, Веклюк Вікторія Романівна ВТІЛЕННЯ ЖАНРОВОЇ СТИЛІСТИКИ ХУДОЖНЬОГО ВОКАЛІЗУ В ТВОРАХ УКРАЇНСЬКИХ КОМПОЗИТОРІВ	27
Жишкович Мирослава Андріївна ІНДИВІДУАЛЬНО-АВТОРСЬКА ОСОБИСТІТЬ: ОКРЕСЛЕННЯ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ МУЗИКИ	30
Кіш Естер Іванівна НІМЕЦЬКЕ ВІОЛОНЧЕЛЬНЕ МИСТЕЦТВО: ПРЕДСТАВНИКИ ТА ШКОЛИ	33
Короленко Олена Олександрівна МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЕРІХА ТА ЕЛЬМИ ДОФЛАЙН	36
Коцан Олеся Михайлівна ФЕНОМЕН ЗАКАРПАТСЬКОЇ ФОРТЕПІАННОЇ ШКОЛИ У ВИКОНАВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАРІАНИ СОКАЧ ..	40

Гевандхауса та педагогом по класу віолончелі в консерваторії. У 1860 р. став солістом придворного оркестру та професором консерваторії у Дрездені, де залишився до кінця свого життя. Заслугою Грюцмахера стало те, що він створив керівництво для вищого курсу навчання «Вища школа віолончельної гри» (1891) та виховання багатьох видатних віолончелістів (серед яких його брат Леопольд, а також Ф. Гільперт, Е. Хегар, Г. Беккер, В. Фитценгаген, Б. Вільферт, О. Брюкнер, Й. Клінгенберг та ін.) [2, 73]. Він став одним із перших композиторів які почали відроджувати старовинну музику. Завдяки редакторській роботі Грюцмахера у віолончельному репертуарі збереглися твори Й. С. Баха, Г. Ф. Генделя, Дж. Тартіні, Л. Боккеріні, Й. Гайдна, що існували в рукописах. Він прагнув трактувати сюїти Й.С.Баха як концертний а не навчальний матеріал.

Отже, починаючи з XVIII ст. німецька віолончельна школа отримує світове визнання. Починаючи з Б. Ромберга, Ф.Дотцауера, Ф.Кумерра, С. Лі, Г.Гольтермана, Ф.Грюцмахера до XIX ст. віолончельне мистецтво досягло неймовірних висот.

Джерела

1. Зав'ялова О. К. Віолончель у камерно-ансамблевій культурі України / О. К. Зав'ялова : Монографія. — К. : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського

УДК 37.091.12:78.071.2

Короленко Олена Олександрівна,
Мукачівський державний університет
м. Мукачево, Україна

МУЗИЧНО-ПЕДАГОГІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЕРІХА ТА ЕЛЬМИ ДОФЛАЙН

Історія європейського скрипкового виконавства обчислюється не одним століттям. Мистецтво гри на скрипці зародилось в Італії орієнтовно у XVI столітті і було безпосередньо пов'язане зі становленням скрипки, як

надзвичайно мелодійного музичного інструмента, багатого тембрально, з широкими виразовими та технічними можливостями. Діяльність видатних віртуозів сприяла формуванню європейської скрипкової музичної культури та появі бажаючих навчатись грі на цьому інструменті. Набутий виконавський досвід скрипалів, їх досягнення як композиторів, спостереження за результатами навчання учнів, написання перших трактатів про скрипкову гру створили плідне підґрунтя для виникнення скрипкових шкіл.

Серед європейських, німецьке скрипкове виконавське мистецтво займає одне з чільних місць. Почавши свій розвиток пізніше, ніж в Італії, Польщі, Франції, мало неабиякий вплив на подальший розвиток скрипкового виконавства загалом. Окрім блискучої діяльності німецьких виконавців та педагогів, скрипкове мистецтво Німеччини значно розширило межі віртуозності сольної гри та збагатило репертуар яскравими поліфонічними зразками, що корінням сягають у давню традицію церковного багатоголосного співу. Скрипковій спільноті добре відомі імена видатних німецьких скрипалів-педагогів - Людвіга Шпора, Фердинанда Давида, Йозефа Йоахіма, Августа Вільгельмі та багатьох інших. Велику цінність представляють і німецькі праці, присвячені методикам викладання гри на скрипці.

Через різні обставини інколи поза увагою залишаються педагоги, які також мають вагомні здобутки у сфері музичної освіти. Одними з таких, маловідомих за межами Німеччини, але безмежно відданих справі музичного виховання молоді були Еріх та Ельма Дофлайн.

Еріх Дофлайн (Erich Doflein, 1900-1977) — німецький музикознавець, музично-громадський діяч, видатний дослідник музичної педагогіки і співавтор однієї з популярних сучасних шкіл гри на скрипці. Дофлайн здобув музичну освіту в Макса Ауербаха (фортепіано), Генріха Камінського (композиція) та Ернста Преторіуса (історія музики). Також вивчав музикознавство у Макса Шнайдера, історію мистецтв у Вільгельма

Піндера та філософію у Річарда Хенігсвальда в Бреслау та Мюнхені. У 1924 році отримав ступінь доктора філософії, захистивши дисертацію на тему “Über Gestalt und Stil in der Musik” (“Про форму і стиль у музиці”) в Університеті Бреслау (нині Вроцлав, Польща). Після захисту продовжував навчатися у Вілібальда Гурлітта (музикознавство) і Германа Ерпфа (теорія музики, композиція).

У 1928 році Еріх Дофлайн став співзасновником приватного інституту підготовки вчителів музики у Фрайбурзі, в якому розпочав педагогічну діяльність. З 1941 по 1944 рік викладав у Вищій музичній школі в Бреслау. У 1947 році він став професором і директором-засновником Hochschule für Musik Freiburg im Breisgau (Вища музична школа Фрайбурга), де працював до 1965 року. У 1948 році Дофлайн прийняв участь у заснуванні Institut für Neue Musik und Musikerziehung (Інститут нової музики та музичної освіти) у Байройті. Згодом заклад переїхав до Дармштадта, а Еріх Дофлайн обійняв посаду президента (1956-1960 рр.).

З особливою активністю Еріх Дофлайн діяв у сфері музичної освіти. У співпраці зі своєю дружиною Ельмою (Elma Doflein, 1907-1979), яка також була музикознавцем, редактором, композитором та викладачем, ці педагоги-інструменталісти видавали друком багато літератури для скрипалів-початківців та одночасно мотивували багатьох відомих композиторів писати твори для початкового рівня навчання гри на скрипці або фортепіано. Особливу значимість мають видані ними збірки Geigenschulwerk (Майнц, 1931; 2 -е видання, 1951; англійський переклад, 1957).

До публікації перших томів Geigen-Schulwerk скрипкова методична література складалася переважно з етюдів, складених одним автором, лише з кількома і, переважно музично незначними доповненнями з творів інших композиторів. Й.Йоахім та А. Мозер (учень та асистент Й.Йоахіма) робили перші несміливі спроби збагачення навчального матеріалу, але він

ще значною мірою ґрунтувався на здобутках попередніх “старих” скрипкових шкіл. У шеститомній хрестоматії зі скрипки, з якої було опубліковано п’ять частин, Ерїх та Ельма Дофлейн вперше запропонували практичний матеріал, що був складений з композицій, які охоплювали величезний період: від епохи Відродження (деколи і Середньовіччя) до сучасності та містив різноманітні твори за жанрами.

Головною концепцією учбового процесу Дофлайнів було навчання гри на скрипці в поєднанні з вивченням музичної теорії та практикою гри в дуєті. Основною ідеєю метода був принцип навчання не стільки за допомогою вправ, а головним чином, за допомогою невеликих написаних композиторами творів або фольклорних зразків, які відповідають рівню майстерності тих, хто навчається. До кожного тому авторами було створено детальну передмову з графічними зображеннями положення пальців на грифі, способу тримання смичка, інформацією з елементарної теорії музики тощо. Таким чином ця серія збірок стала дороговказом для всіх наступних скрипкових шкіл, які часто запозичували вже апробовані в практиці твори.

Дофлайн надихнув багатьох відомих композиторів свого часу на написання змістовної літератури, придатної для учнів. Серед них були Пауль Хіндеміт та Бейло Барток. Багато зі створених ними п’єс з’явилися в Geigen-Schulwerk або в інших скрипкових педагогічних збірках, опублікованих Дофлайнами. Для своєї скрипкової школи, заснованої спільно з дружиною Ельмою, Дофлайн замовив Бартоку аранжування деяких фортепіанних п’єс із серії “Дітям” (1908). Ці обробки народної музики були досконалими і корисними у практичному навчанні піаністів-початківців. Вдруге подружжя звернулося до Б.Бартока з проханням написати подібні дуєти для скрипалів. Барток з весни до літа 1931 року опрацював десятки народних мелодій, які склали цикл, відомий як “Сорок чотири дуєти” для 2-х скрипок, Sz. 98, BB 104 (“Universal Edition”, 1933).

Еріх Дофлайн був редактором багатьох практичних нотних видань для різних музичних видавництв. Свою увагу зосереджував насамперед на перших виданнях або на творах композиторів, які були майже не досліджені.

Багато поколінь учнів, студентів та викладачів користуються досвідом великих вчителів і виконавців минулих часів. Вивчаючи невідомі та згадуючи забуті надбання у сфері музичної педагогіки маємо можливість брати їх на озброєння, щоб вміло вирішувати завдання, які постають при навчанні гри на музичних інструментах.

УДК 78.071.1(477.87):780.616.432

Коцан Олеся Михайлівна,
Ужгородський фаховий музичний коледж
імені Д.Є.Задора,
м. Ужгород, Україна

ФЕНОМЕН ЗАКАРПАТСЬКОЇ ФОРТЕПІАННОЇ ШКОЛИ У ВИКОНАВСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ МАРІАННИ СОКАЧ

Творчий розвиток закарпатської фортепіанної школи репрезентовано в музичній культурі України кінця ХХ – початку ХХІ століття яскравими постатями піаністів-композиторів, виконавців та педагогів Д.Є. Задора, Е. Кобулея, М. Валковської, В. Теличка, Й. Ерміня, М. Сокач, Е.Чуприк. Розкриття власного творчого потенціалу реалізовується ними через просвітницьку, концертну, конкурсну діяльність, організацію та удосконалення змісту і форм музичної освіти, виховання піаністів та розвиток культури суспільства за їх участю. Всі ці імена об'єднує безпосереднє відношення до потужного базового осередку професійної музичної освіти Закарпаття – Ужгородського музичного училища (зараз – Ужгородського музичного фахового коледжу імені Д.Є. Задора).

На думку дослідниці І. Ярошенко, «педагогічна і виконавська діяльність відомих піаністів Закарпаття відіграла важливу роль в активних

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>